

פרשת בהר

אל תקח מאיתו נשך ותרבית (כה, ח)

קריאת פסוקי פרשת השמיטה, מעוררת שתי תמיהות אותן מעיר הגאון רבי עזריה פיג'ו זצ"ל, בעל "בינה לעיתים", ראשית, על שום מה ראתה התורה צורך לומר: "שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך ואספת את תבואתה.. ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ... "הרי כאן, בעצם, רוצה התורה לצוותנו על ענין השמיטה, היה איפוא די אם היתה אומרת: מקץ שבע שנים תעשה שמיטה, כשם שאומרת בשמיטת כספים: "מקץ שבע שנים תעשה שמיטה" (דברים טו,א)? וכי חובה על האדם לעבוד בששת השנים שקודמות לשמיטה כדי לקיים את מצוות השמיטה, כלום אין זו מזכותו של האדם לעבוד רק בחלק מן השנים, ואף בכלל לא!?

זאת ועוד, בהמשך (ויקרא כה,כ) מציגה התורה כביכול, את הלבטים העשויים להתעורר בקרב שומרי השמיטה: "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו". והתורה פותרת את הלבטים הללו: "וצויתני את ברכתי לכם בשנה השישית ועשת את התבואה לשלוש השנים". עיתוי הלבטים תמוה, מה זאת אומרת: "מה נאכל בשנה השביעית", הרי דרכו של עולם לאכול בכל שנה מה שנזרע בשנה הקודמת, ואם כן, פשיטא הוא שבשנה השביעית יאכלו מה שזרעו בשנה השישית! אם יש חשש זה על השנה השמינית, שבשנה השביעית שקדמה לה לא עבדו את האדמה, מה איפוא מסתתר וטמון ב"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית"?

פרשת שמיטה מגלה לנו את הדרך אשר נעשה כדי לזכות בסייעתא דשמיא, מחד עלינו להשתדל ומאידך עלינו להאמין, צירוף של שני הדברים יוצר את המסלול לקבלת השפע מבורא העולם, כמו ההגדרה הנפלאה של הגמרא: "מאמין בחיי עולם וזורע".

אמנם, רבי שמעון בר יוחאי זי"ע היה מבני עליה שזכה לפרנסה ללא השתדלות, אך כבר אמרו חז"ל: "שהרבה עשו כן ולא עלה בידן" כי מועטין הן אלו שראויים וזוכים לכך. אך רוב העולם זקוק לכלי להחזיק את ברכת ה', כמו אלישע אשר ביקש כלים לשמן, כך אנו זקוקים ליצור כלים לקבל את הברכה.

אשר על כן & באה התורה & ומלמדת אותנו את חובת ההשתדלות, במשך שש שנים כדי לזכות לפרנסה עלינו לעבוד את האדמה, כל אחד בדרכו ובמלאכתו. גם אז "וצויתני את ברכתי", ללא ברכת ה' לא תצלח דרכינו. אך כאשר מגיעים לשנה השביעית, שם אין השתדלות לפרנסה, ואנו נשאל איך נזכה לסייעתא דשמיא ללא ההשתדלות? משיבה התורה: שההשתדלות בשנה השישית תתן את פירותיה לשלוש השנים, והיא תשמש ככלי שבעבורה נזכה לברכת ה' גם בשנה השביעית והשמינית עד שנחזור למסלול הרגיל של מאמין בחיי עולם וזורע.

מקור: הרב שמואל רבינוביץ